

App. 1891

Young people's group of students

891.71

24-85

17 JUL 2006

25 NOV 2010

ՀԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ
№ 5 ԲԱՆՎՈՐԱԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ № 5

Մ. ԱՐԲՈՒԶՈՎ

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿՑՈՒՅԻ ԱՆՆԱՆ

ՊԻԵՍ 3 ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ

Փոխադրեց՝ ԽՆԿՈ ԱՊԵՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ - 1928

891.71
Ա-85

891.71

Ս-85

պր

Մ. ԱՐԲՈՒԶՈՎ

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿՑՈՒՅԻ ԱՆՆԱՆ

3 Գործողությամբ

Փոխադրեց՝ ԽՆԿՈ ԱՊԵՐ

15.10.80
20-1

Հր. № 867 Գրառեպլար № 1050 (բ) Տերաթ 1500

Պետերատի առաջին տպարան Վաղարշապատում

Պատվեր № 254

265
46

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԱՆՆԱ.—Գլուղթղթակից, 25 տարեկան.

ԱՎՈ.—Նրա ամուսինը. հարուստ գլուղացի, 35 տարեկան.

ՄԱՐԹԱ.—Ավույի մայրը, զոռբա պառավ, 60 տարեկան.

ԲՈՂՈԼ.—Գլուղխորհրդի նախագահ.

Գ ՍՍՊԱՐ.—Կոոպերատիվի վարչության նախագահ.

ՇՈՂԵՐ.—Կարմիր բանակայինի աչրի.

ԲԵՆՈ.—Կոոպերատիվի հրահանգիչ.

ՀԱՄՈ.—Կոմսոմոլի բջիջի քարտուղար:

Գլուղացիներ, աղջիկներ, պատանիներ:

I Գործողությունը՝ նույններին.

II Գործողությունը՝ հունվարին.

III Գործողությունը՝ մայիսին:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒՅՈՒՆ

Տանը կից ոթախ, լավ յեզ մաքուր: Աննան, պառավը յեզ
միքանի հարս ու աղջիկ նստած մանում են:

ԱՆՆԱ.— Ժամանակն է, վոր մեր վորսորդները տուն գան (Պա-
սուհանից դուրս է նայում): Գիշեր, եսպես ել մութ գիշեր:
(Յերգում է: Ամպել է բուն չի գալիս, մքնել է տուն չի գալիս
Քնետ մնա ես բարձր, առանց յար բուն չի գալիս): Եսպես ել
գիշեր, մարդու սիրտը մի տեսակ է լինում:

ՇՈՂԵՐ.— Ել դու, Անո, դու հլա ավչի Ավուրդ ես կանչում: Յես
եմ, վոր կանչելու մարդ չունեմ: Աչքից ել եմ պրծել, աչ-
քացավից ել Ա. իս, իմ Գևորգը, խաչած գերեզմանի լիլ չար-
ժանացավ, իմ ձեռքով չթաղեցի նրան: Նա լիլ վորսորդ
եր... Կարմիր Փրոնտ կանչելիս նա կամավոր գնաց: Յես
չէի նրան խնդրողը, լիս չէի նրան աղաչողը, բայց նա՝ չե,
վոր չե: Հողը գլխիս քաշեց:

ԱՆՆԱ.— Ազատութեան համար զոհվեց:

Ի ԱՂԱԿ.— Ի՞նչ ես քեզ տանջում: Յես չեմ բերի: Յերգենք զո-
րավար սուրբ Գևորգի լերգը:

ՄԱՐԹԱ.— Յերգեք, լերգեք, Շողերին մխիթարեք, լիս ել, պա-
ռավս, կլսեմ: (Յերգում են Զորավար սուրբ Գևորգի յերգը:
Շողերը իսուր՝ նսած է, գլխակոր):

ՄԱՐԹԱ.— Դու մի վշտանա, Շողեր: Զինվորը հեշտ է մեռնում,
քան թե հասարակ մահկանացուն: Հենց վոր ղինվորն ընկ-
նում է, իսկույն վրա լի հասնում սուրբ Գևորգը՝ սպիտակ
ձին հեծած: Առնում է նրա հոգին ձեռքի վրա և թռչում է
լերկինք, բայց ձին ենպես է թռչում, վոր վտանների տակից
կայծեր են ցատում և ուղիղ դեպի հայր աստծու աթոռը. իսկ
ալստեղ տիրամայրը, վողորմած պաշտպանը, ընկածի գլխին

վոսկե պսակ ե զնում: Ո՛ր, ո՛ր, վոր չես մտածում, նախան-
ձում ես այդ բանին, մենք եստեղ բոլորս մեղքերի մեջ կո-
րած, նա դրախտի վայելքներն ե ճաշակում: Թող վիշտը
սիրտդ չուտի, մեղք ես. ուղձում ես, Աննային հարցրու, նա
դրապետ ե (դեպի Աննան): Մի՞թե չես ճիշտ չեմ ասում: Հո
հեքյաթ չի:

ԱՆՆԱ.—(Խուսափելով): Հեքյաթն ել լավ բան ե, չեթե միտի-
թարվելու համար ե:

ՄԱՐԹԱ.—Ինչպե՞ս, եղ հեքյաթ ե: Ասածու արժո՞ն ե հեքյաթ ե:

ԱՆՆԱ.—Հեքյաթ ե...

ՄԱՐԹԱ.—Հեքյաթ ե... եղ ի՞նչ ես ասում, աղջի: Սուրբ դորա-
վար Գևորգի մասին չես լսել եմ գրքից: Եղ գիրքն ել
հասել ե մեզ պապի պապերից:

ԱՆՆԱ.—Դրանք դատարկ գրքեր են:

ՄԱՐԹԱ.—(Վեր բռնելով). Այ դու... Ի՞նչ ե ասում: Իսկ ձեր նոր
գրքերն ի՞նչ են: Ի՞նչ կա նրանցում:

ԱՆՆԱ.—Են կա, վոր վոչ մի դորավար սուրբ Գևորգ չի չեղել:
Եղ հեքյաթ ե: Հաշվենք, թե չեղել ե: Յեղած կլինի մի հա-
սարակ մարդ, մի քաջ ե բարի զինվոր: Ահա ե մարդիկ փա-
ռաբանել են նրան ե դարձրել սուրբ: (Աշխուժանալով): Այ,
թե ինչ եմ ասում: Յեթե Գևորգին ուզենանք գովաբանել ե
եղ կողմից մեր տեր-Մաթալին համոզենք, նա Գևորգին
սրբոց դասը կդասի, նրա պատկերի առաջ բուրվառ կզցի,
խուռնկ կծխի. միայն նրա բուրն տեղն արա, խաչհամբուրը,
աջհամբուրը՝ անպակաս: Դրանից դենը, ել դու պրծար: Զին-
վոր Գևորգը կդառնա Զորավար անհաղթ սուրբ Գևորգ, ազ-
գի, հավատի, չեկեղեցու համար մարտիրոս: Եղպես ել կանց-
նի թոռից թոռ: Դեռ միքանի վոսկոր ել բամբակով կփա-
թաթեն ե կասեն՝ սրբի մասունքներն են: Մեր վանքերի ե
չեկեղեցիների բոլոր սրբերը հոգևորականների մոզոնած բա-
ներն են՝ միայն փորի համար, փորի, փորի, փորի:

ԱՂՋԻԿՆԵՐ.—Հա, հա, հա: Եղպես բան կլինի: Սա ի՞նչ ե ասում:

ՄԱՐԹԱ.—Լո՛ւ, թագադրալի: Կասես՝ աստված ել չկա:

ԱՆՆԱ.—Վոչ...

ՄԱՐԹԱ.—(Ոնը կծածի պես քոչում ե տեղից լեկ զարմանք ե առա-
նայում) Կարդալով ե ընկել մեր աղջիկը (ու լարված նայում
ե աղջիկներին):

ՇՈՂԵՐ.—Յեա ել հնպես գիտեմ, վոր աստված չպիտի լինի, վոչ...

ՄԱՐԹԱ.—Դու չի՛: Կիսախենթ:

ՇՈՂԵՐ.—Ասում ես, հա, տատի: Առե՛լ, անցել են՝ աստված, հա
աստված, բայց վճրտեղ ե նա, եղ աստվածը: Ամեն տեղ չա-
րիք, կեղծիք, վիրավորանք, ալան-թալան... Մի մտիկ՝ ինչ-
պես հարուստներն իրենց ճանկերն են գցել ամեն ինչ: Բա
ես խի՞ղճ ե: Արդմբ բան ե: Այ, մեր աչքի առաջ Խառա-
տանց Բողոքն ուժովուղ արած ինչ ուզում ե, են ել անում ե:

ԱՆՆԱ.—Այ քեզ բան. ինչ, նրան նստեցնել չի՞ կարելի:

ՇՈՂԵՐ.—Դե մի փորձիր:

ԱՆՆԱ.—Այո, կփորձեմ: Կվերցնեմ ու մի լավ կներկեմ լրագրում:

ՇՈՂԵՐ.—Ապա, քեզ տեսնեմ: Նա կարմիր բանակայինների աչ-
րիներին նպաստ ե բաժանում: Յերեկ գնացի ստանալու,
նա ինձ ասում ե, մուլթն ընկնելիս արի: Իմ խոսքին՝ թե եղ
ինչ՞ե՛, պատասխանում ե. «արի, նպաստող տամ» ու ծիծա-
ղում ե, աչքով ե անում եղ շան վորդին: Վճնց ե մեզ տան-
ջում, չարչարում: Գնացողները լալիս են ու լալով գնում:
Այ, եղ նկարագրի, մեր պատիվը պաշտպանիր:

ԱՆՆԱ.—Այո, կգրեմ, կգրեմ:

ՄԱՐԹԱ.—Այ աղջի, մի վազի: Մանգաղդ սուր ե, համա հանդը
բաժանովի չե:

ԱՂՋԻԿ.—Մենք են ել լավ գիտենք, տատի, վոր Բողոքը ձեզ
հարևան ե ե ձեր Ավուրի մոտիկ ընկերը:

ԱՆՆԱ.—Թեկուզ՝ ընկերը չե, աչքի լույսը լինի: Գրելու բան կա,
կգրեմ: (Դուռը բացվում ե, մտնում են վարդապետը):

ԱՎՈ.—Ես ի՞նչ աղմուկ ե: Գորտերի ժամտուն եք դարձրել:

ԱՆՆԱ.—Ավիկա, քաջ, վորսորդս: Վերջապես տեսությանդ ար-
ժանացա (Փարափում ե վզով):

ԱՎՈ.—(Համբուրելով): Մի թող հրացանը տեղավորեմ:

ԲՈՂՈՂ.—Շնորհավորեք, շնորհավորեք, Ավիկին:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչը շնորհավորենք:

ԲՈՂՈՂ.—Ի՞նչը, ի՞նչը: Սպանել եք: Շատ:

ԱՎՈ.—Այո. բախտերս բանեց: Իսկապես վոր...

ԳԱՍՊԱՐ.—Հյուրասիրութուն սարքիր: Այս հաջողության հա-
մար անշուշտ պիտի կոնծենք:

ԱՎՈ.—Պետք ե կոնծենք, բայց վճրատից ճարենք:

ԳԱՍՊԱՐ.—Յեկավ քառորդ թունգին: Համաձայն ես:

ԱՎՈ.—Համաձայն եմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—(Աչքի տակ առնելով բոլորին) Ըհը: Դու, Սոֆիկ, այս-

տեղ ես: Շուտ, կծկի պես գլորվիր մեր տուն, կես թունդի արաղը բեր: Դեհ, շուտ, մի շնչով, մի վոտդ այստեղ, մշուտդ այնտեղ:

ԱՆՆԱ.—Վոտները պետական չեն...

ԳԱՍՊԱՐ.—Վոչինչ: Դեհ, շուտ:

Ի ԱՂՋԻԿ.—Քեռի Սիմոն, չես գնամ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Վաղիր, Վարդուշ: Սոֆիկը գոռոզացել է: (Այդ ժամանակ յեկողները հանվում են, հրացաններ մի կողմ են դնում յեվ հստում սեղանի շուրջը):

ԱՆՆԱ.—Ավիկ, դեհ, պատմիր ձեր հաջողությունից:

ԱՎՈ.—Այ թե հաջող գնաց, հա: Չտեսնված, չլսված բան: Կանգ առանք. հինգ բոպե անց՝ լսում եմ աղմուկ, աղմուկ, ասես անտառը կործանվում է, դեպի ինձ է փչում: Կանգնած եմ բլրակին և ի՞նչ եմ տեսնում. չեղևուտ վրա ձյունի փոշին հավաքվում է:

ԲՈՂՈՂ.—Յես ել ելի տեսնում:

ԱՎՈ.—Պոչերը թևերի պես փռել էր, իսկ ճուղերը վեր-վեր ելին թռչում: Թողի, վոր նա ինձ մի չերեսուն քայլի չափ մոտենա և նոր խփեցի, մեկ էլ ուղեցի խփել, նա ընկավ գետին, վոտներով թափահարեց, ուզում էր ծառը ջարդել: Դինջացած պառկել էր գետնին:

ԳԱՍՊԱՐ.—Գնդակն իր բանը տեսել էր:

ԱՎՈ.—Հենց սրտին էր առել:

ՄԱՐԹԱ.—Հաջողվել է, հաջողվել է:

ԲՈՂՈՂ.—Եդ էլ ի՞նչ հաջողություն է վոր... Անցանք Ղամըշ-կուտ գյուղի յետևը, նա այնտեղ մի ուրիշին սպանեց:

ԱՆՆԱ.—Այո, Ավիկս ամբողջ Լոռվա շրջանում առաջին վոր-սորդն է:

ՇՈՂԵՐ.—Մարդիկ թող բախտավոր լինեն, միայն Գեորգս գնդա-կահար չլիներ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Դեհ, դու քեզ ամեն ուր սպանի, հա սպանի:

Ի ԱՂՋԻԿ.—(Գրկած բերում է Տկով առաղը): Հա, հիմա կասեք ու-շացավ: Առա ու կրնկկոխ դարձա: Մարտ տատը ջգրվեց հա:

ԳԱՍՊԱՐ.—Գրողը տանի: Նրան: (Չեմֆից խլելով առաղը՝ ասում է): Ե, Ավիկ, հրաման արձակիր:

ԱՎՈ.—Կնիկ ջան, քեզ տեսնեմ, սրանց պատվիր:

ԱՆՆԱ.—(Լցնում է բաժակը, Տալիս է Բողոյին): Խնդրում եմ, հա-մեցեք:

ԲՈՂՈՂ.—(Խմելով): Շատ շնորհակալ եմ:

ՄԱՐԹԱ.—(Բերում է պնակով հաց յեվ սունկ): Ճաշակեցեք...

ԱՆՆԱ.—(Գասպարին): Խնդրում եմ, կերեք:

ՄԱՐԹԱ.—Կերեք, ուրիշ բանի չետեից միք ընկնի:

ԱՆՆԱ.—(Ամուսնուն): Ավիկ, վորսից խոսիր...

ԱՎՈ.—(Վերցնելով բաժակը): Քո կենացը, Աննա ջան, քո կե-նացը:

ՄԱՐԹԱ.—(Գլուխ տալով): Վորդի, միշտ հաջողակ լինես:

ԱՎՈ.—Ձեր աղոթքներով, մայրիկ, ձեր աղոթքներով...

ԲՈՂՈՂ.—Իսկ դուք, աղջկերք, շարժվեցեք: Տանտիկին, սրանց հլուրասիրեր, պնդություն չանես:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ պնդություն. թող մեր ուրախությունն ամենի տանը լինի: (Աղջիկները խմում, ուտում են):

ԳԱՍՊԱՐ.—Հիմա չերկրորդ պախրից բերեք, չերկրորդ: (Խմում են ու ծիծաղում):

Ի ԱՂՋԻԿ.—Հիմա մենք, քեռի Ավիկ, ձեր ու Աննայի կենացի վրա կերգենք:

ԲՈՂՈՂ.—Յերգեք, չերգեք:

ԱՎՈ.—Յերգեք, ձեզ տեսնեմ, Աննա, նստիր ինձ մոտ: (Աննան հստում է ամուսնու կողին, աղջիկները յերգում են):

ԲՈՂՈՂ.—(Խփելով իւ կողներին): Լավ է, եղպես սրտալի: Ին-ձանից կես թունդի: Գասպար, ճարվճեմ է:

ԳԱՍՊԱՐ.—Կճարվի, դու սաղ լինես. մեր զավոդը մի գլուխ աշ-խատում է: Մերժիլ չկա:

ԲՈՂՈՂ.—Աղջի, վազի արաղի, դուք ֆացածներդ, չերգեք: (Նստում է, սղալում է միտքը, աղջիկները յերգում են):

(Աղջիկը բերում է առաղը. հետք գալիս է թաքուլ վեսալին):

ԹԱԹՈՒԼ.—Այ, խզով բան: Իրանք ուտում խմում են, իսկ ինձ ծերունուս՝ թաթուլ վշտալուն մոռացել են: Այս էլ խճզ է:

ԳԱՍՊԱՐ.—Քո բախտն էլ եղպես է: Զուր չեն ասում թաթուլ վշտալի: Բաժին չունես ես աշխատում:

ԹԱԹՈՒԼ.—Յես փաշ-բաժին չունեմ: Թյու: Յերկու պախրա չեն սպանել, պարծենում են: Տո, լախոտներ, ո՞վ է ձեզ վորսորդ դարձրել:

ԱՎՈ.—Ուղիղ է, պապի, ուղիղ է. իմ տանը միշտ առաջին բաժա-կը քեզ համար է պահած: Դեռ հլա չերեխա՝ առաջին վորսը քեզ հետ արեցեք:

ԹԱԹՈՒԼ.—Լավ է, չես մոռացել: Կնիկ, ուտելու բան բեր:

ԱՆՆԱ.—(Պատկերով) Խմիր, պապի, խմիր... (Թաքուլը խմում է)
 ԱՎՈ.—(Կնոջը) Աննա, դու ինչո՞ւ չես խմում:
 ԱՆՆԱ.—Յես հյուրասիրութեան հետ եմ:
 ՄԱՐԹԱ.—Աննա, դու չե՞լ սեղան նստիր: Յես հյուրասիրում եմ:
 ԱՆՆԱ.—Մի անհանգստանա, մայրիկ, չի՞ վոր չես վորսորդ չեմ:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Իսկ դուք, աղջկերք, ինձ համար պարեցեք, մի լավ պար: Դե, Շողեր, սկսիր:
 ՇՈՂԵՐ.—Առաջ դու պարիր:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Այ դու անպիտան: Յես ծեր տեղովս առաջդ պարեմ:
 ՇՈՂԵՐ.—Դեռ կարող ես պարել:
 I ԱՂՋԻԿ.—Շողերը դարդոտ է, վշտացած է: Մենք պարենք: (Յերգում լինվ պարում է): Բեռի Գասպար, ինձ հետ պարի:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Յեթե ձեռք չես առնում, հետդ կպարենմ: Ծեր եմ, բայց շնորքի տեր եմ: (Դուրս է գալիս լեվ եղ աղջկա հետ պարում: Խուլքը յերգում է):
 ԹԱԹՈՒԼ.—Ես ել բան ե. թռնիկս չի ուղում, բայց չես կպել եմ նրանից: (Քառ է գալիս Գասպարի յեսկից: Գասպար դիպչում է նրան լեվ գետին է գլորում: Բոլոր ծիծաղում են):
 ԳԱՍՊԱՐ.—(Բարձրաձայնով): Ի՞նչ էք խրխնջում, այ զամբիկներ: Գրողը ձեզ տանի: Իսկ դու, ծեր գալ, ի՞նչ ես վոտի տակ ընկել:
 ԹԱԹՈՒԼ.—Եդ գրուստ ե: Վոստ տրորեցիր:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Գլուխդ պիտի տրորել:
 ՇՈՂԵՐ.—Գնանք, աղջկերք: Մեր քաջերը շատ ճոշմիշ են չեղել: Արաղի տկճոր են դարձել:
 ԲՈՂՈՒ.—Խոսիր, բայց չափն խմացիր, դու չես ճոշմիշ չեղել:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Նպաստն ստանալիս ել քիթը տնկում ե: Ավելի ուշ արի, չես քեզ կրկնակին, չերկու տակը կտամ: Հա, հա, հա:
 ՇՈՂԵՐ.—Ախ, դու սատկես, ծակ-աչք շուն: Եդ բաց աչքով չես տեսնի:
 ՏՂԱՄԱՐԴԻԿ.—Հա, հա, հա (Հռնում են):
 (Աղջիկներն ել հռնում լեվ գետին):
 ԱՆՆԱ.—Այդ ինչո՞ւ, քեռի Գասպար, վիրավորում եք Շողերին:
 Տվեք նրան իր հասանելիքը: Ել ի՞նչ էք չարչարում:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ վիրավորանք, ի՞նչ չարչարանք: Թեկուզ հենց եզուց գա, ստանա: Վոր ասի իրիկունն արի, եդ նրա համար, վոր ցերեկն զբաղված եմ... Հա, հա, հա: Ի՞նչ է, նրանից ի՞նչ կպակսի: Յերկնքից է իջել, վոտներն ամպոտ են: Ի՞նչ է, վոր... Յեղած, չեղածը մի գինվորի ալրի:

ԲՈՂՈՒ.—Ձի պակասի, այլ կալիւնա: Հա, հա, հա:
 ԱՆՆԱ.—Եդ ինչ վոր դուք եք ասում, ամոթանք ե: Ամոթանք ե մեր բոլոր կանանց համար և Շողերի համար ել մեծ վիրավորանք: Գեորգին կովի դաշտում սպանեցին հեղափոխութեան համար, չերը կռիվը անգլիացիների դեմ եր: Յես...
 ԱՎՈ.—Յես հա, չես առել-անցել ես: Զուր տեղն ի՞նչ ես ուրիշի դավին ծախու առել: Մենք գործ չհանենք, վոր Շողերի գործերի մեջ ես խառնվում: Պետք է կոռպերատիվի հաշիվները վերջացնենք:
 ԲՈՂՈՒ.—Ի՞նչ հաշիվներ. գործը պարզ է: Կիրակի որը ժողով կանենք: Գասպարին առաջվա պես նախագահ կընտրենք: Ղաբուզանց Յենոքին դուրս կշարտենք: Նախանց Հակոբին իր տեղը կթողնենք: Նա իմ չեղբայրը և մեր մարդն է: Յես ել կմնամ վերստուգիչ հանձնաժողովի նախագահ: Ամեն ինչ կառնենք մեր ձեռքը: Կմտցնենք չերկձև հաշվապահութուն:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Մանեթ, մտիր դրպան, կոպեկ, չե՞լ սեղանին:
 ԱՎՈ.—Այդպիսով կարելի չէ իսկական լեկամուտ ունենալ: (Տրտեղով ձեռներ): Ապրենք, ինչպես պետք ե... Միայն, գիտե՛ք, չեղբայրներ, դուրս չի գալիս մեր քարտուղարը: Թեև նա կովարար չի, բայց վոր կոմսոմո՞ւլ է: Յես նրան հավատարմութուն չեմ տալիս, բայց նա ամեն բանի մեջ խառնվում է:
 ԲՈՂՈՒ.—Գրագետներ մեր մեջ քիչ ունենք:
 ԱՎՈ.—Բա կի՞նս: Նա Բենուկից ել ավելի դրագետ է, եդ կոմսոմոլի բջիջի քարտուղարից: Մինչև անգամ նրա գրածը տպագրել են «Մաճկալում»: (Ուզում է հիշել գրվածք):
 ԲՈՂՈՒ.—Հա, մենք ել ենք կարդացել:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ կա վոր. մենք Աննային քարտուղար կընտրենք: Բենուկի տեղը: Ռոճիկն ել կավելացնենք, փառք աստծո, մեր մարդիկն են:
 ԱՎՈ.—Շատ ճիշտ է: Ուրեմն գործը կազմակերպված է: Ե, իմ գրագետ Անոս, ուզում ես քարտուղար դառնալ:
 ԱՆՆԱ.—Վհ:
 ԱՎՈ.—Վհ: Ինչո՞ւ:
 ԱՆՆԱ.—Վորովհետև քեզ խորհուրդ չեմ տալիս: Հեռացիր դու ալդ կեղտոտ գործից:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Կոռպերատիվը կեղտոտ գործ է: Բան ասիր, ելի: Վոսկի գործ է, վոսկի:

ԱՆՆԱ.—Ճիշտ է, վոր կոռպերատիվը վոսկի գործ է, բայց դու
 նրան կեղտոտել եք...
 ԲՈՒՌՈՒ.—(Ընդհատելով): Շատ բան ես հասկանում, տեսեք, բա
 է դարձել. . Գյուղթղթակցուհի... Լեզուն բացվել է:
 ԱՎՈ.—Աննա, դու առանց մտածելու լես խոսում: Վոր եղպես է
 բա ինչո՞ւ մեզ եղ գործի համար չեյին հրավիրում: Տեսնո՞ւ
 ես, վոր նրանք մենակ եյին ուզում եղ գործի տերը դառ
 նալ: (Սպառնալով): Վո՛չ, եղպես բան չի լինի:
 ԲՈՒՌՈՒ.—Ե, ուրեմն եստեղ մենք ի՞նչ ենք
 ԳԱՍՊԱՐ.—Այո, մենք բոլորս միասին, միասին:
 ԱՎՈ.—Աննա, տեսնո՞ւ ես, բոլորս միասին ենք: Առանց մեզ
 աստված հեռու տանի: Թույլ չեմ տա:
 ԱՆՆԱ.—Դու լել բան ես ասում, ալ մարդ. խելքդ գլուխդ ե
 ի՞նչ գազար ես ջարդում: Ամաչիւր: Միասին, ի՞նչ միասին:
 Հարեաներին միասին եք ուզում թալանել:
 ԱՎՈ.—Դու արդեն քեզ կորցնում ես, Աննա: Թալանել, թալա
 նել՝ աչն ել հարեաններին: Փառք ասածու, մերը մեզ հերիք
 է: Կոռպերատիվից լեկամուտ ունենալը՝ առևտրական գործ
 է: Ասած է «մատդ մատաղատնից մի հանի: Ով չուտտ, նա
 կուշտ: Ով համարձակ է, կերածն լեկուտ տակ է: Ո՞վ դրանից
 կհրաժարվի: Դու լել թեև շատ գրագետ ես, բայց խելքդ
 ելի կնկա լե:
 ՄԱՐԹԱ.—Եղպես խելքն ել հո խելք չի, հիմարությունից ել
 վատ է: Ալան-թալան է: Սրբերը սուտ են, աստված չկա
 Հասկացեք: Ուր հասանք...
 ԹԱՐԹՈՒԼ.—Մարթա, եղ ասա, եղ ասա:
 ԲՈՒՌՈՒ.—Հիմա շատերի բերանի խոսքն է՝ աստված չկա, աստված
 չկա. բայց դատարկ խոսք է: Մեր գիրքին վաչել բան չի
 ի՞նչ մի մեծ ծախս է տերտեր պահելը, չենք աղքատանա:
 ԱՆՆԱ.—Բանն այդ չի, հասկացեք դուք: Կոռպերատիվը հասա
 րակական հիմնարկ է: Նրան աջակցես պիտի վարել, վոր բո
 լորն ել ոգավեն:
 ԱՎՈ.—Իսկ մեզ բան պետք չի: Աշխատում եմ, ստանում, եղ
 տեղ ի՞նչ թալանի բան կա: Չե, կծիկդ թնջկվել է, Աննա:
 Հասկացի, թե ինչ լեկամուտ կունենանք: Դու խնդրեցիր,
 վոր գլխիդ թաշկինակ առնեմ, լես մեծ շալ կառնեմ, քեզ
 ապրեշում կհագցնեմ:
 ԱՆՆԱ.—Յես քո ապրեշումը չեմ ուզում: Դու ըմբռնիր, թե ինչ

սարք ու կարգ ունեն ուրիշ կոռպերատիվները: Լսիր, տես
 ինչ է ասում Անտոնը:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Փահլեվանանց Անտոնը, մեր հրահանգի՞չը:
 ԱՆՆԱ.—Այո, նա:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Այ, տղա: Շատ գեղեցիկն է: (Ավոյին) Դու նրա մոտ,
 քո ծուռ դնչովը, հայր Աբրահամի միտուքովը ի՞նչ ես, ի՞նչ
 նա ածիլված, բեխերը նոր ծլած, ժամացույցը վոսկե շղթա
 լով, ձին տակը՝ մի պատկեր է, պատկեր: Իհարկե, կսիրա
 հարվեն վրան:
 ԱՆՆԱ.—Դուք ձեր արշինով մի չափեք:
 ԳԱՍՊԱՐ.—Ախ, վախ: Յեթե իմ արշինը ձեր մեջքին գար, դուք
 կխեղացվորեյիք: Գնանք, Բողոյ: Եստեղ բան գլուխ չի գա:
 ԲՈՒՌՈՒ.—Գնանք, մենք սրանց հարմար չենք
 (Հազնվում են):
 ՅԵՐԿՈՒՍՈՒՎ.—Մեր շնորհակալությունը. բարի դիշեր:
 ԳԱՍՊԱՐ.—(Շեմֆից): Պախրաներին վաղը կքերթենք:
 ԱՎՈ.—(Տխուր): Այո, վաղը (Դուք դրվում ե. նա ցատկում է դեպի
 Աննան լել բղավում): Հրահանգի՞չ, եղ ի՞նչ հրահանգիչ է:
 ԱՆՆԱ.—Ամենահասարակ, սովորական: Անցած ամսին լեկավ...
 Պատմեց:
 ԱՎՈ.—Յեկավ: Եղ ինչպե՞ս է, վոր լես նրան չտեսա:
 ԱՆՆԱ.—Դու ալստեղ չեյիր: Հենց այդ ժամանակ սագավորս
 եյիք գնացել:
 ԱՎՈ.—Ը՛հ, իմ բացակայությունը սիրաբանությունն էս ա
 նում: Լավ բան է:
 ԱՆՆԱ.—Ավիկ, բան ասա, վոր բան լինի: Հանգստացիր: (Գրե
 կում է նրան) Ինչ ասացիր: Յես քեզ սիրում եմ, սիրում
 եմ ամուր, պիտի: (Հանրուրում է նրան):
 ԱՎՈ.—(Յրված) Դնո, սուտ չի՞ս ասում:
 ԱՆՆԱ.—Ինչ սուտ, ի՞նչ բան: Սիրում եմ քեզ, մենակ քեզ եմ
 սիրում է դրա համար ել խորհուրդ եմ տալիս. վոր վատ
 գործերից հեռանաս:
 ԱՎՈ.—(Յե՛ս փաշկելով) Վատ գործ չի, ոգտավետ է:
 ԱՆՆԱ Բան մի բռնի եղ անիծված Գասպարի հետ:
 ԱՎՈ.—Ձեռք քաշի, նա իմ ընկերն է է հայտնի վորսորդ:
 ԹԱՐԹՈՒԼ.—Գասպարն է հայտնի վորսորդ: Կորցրու: Վալրա
 հաջի մեկն է:
 ԱՆՆԱ.—(Վե՛ր փաշկելով սեղանը) Յես չեմ ուզում քո վորսը: Չո

լերում թափառում ես, հա թափառում: Բերածդ ի՞նչ է: Ես տեղ ել գործ կճարվի:

Ա.Վ.Ո.—Ձե, վորսորդութունը թողնիլը չեմ թողնի, եդ մտքից հանի: Տես մի ետորվա բերածս, չերկու պախրա, եդ բան չէ: Կաշվում: Մեկ էլ, վոր սիրում եմ ման գալ անտառներում: Գիտես ինչ բան ե վորսի գնալը: Վոչ մի բանի հետ չեմ փոխի:

Թ.Ա.Թ.ՈՒԼ.—Յերկու. պախրա. մեծ բան ե չեղել: Չորան ել ես տեսել: Այ, հիմա պատմեմ, թե ինչպես արջին ու պախրին միասին սպանեցինք: (Նա պատմում է, բայց լսող չկա): Գնում եմ անտառով. աշուն եմ ասում, հա, ինչպիսի լավ աշուն եր... տաք... իրիկնապահ ե... և լսում եմ... ձայն ե գալիս... դռում ե, ասես ամպ լինի. վազում ե մացառների միջով... մեծ, մեծ... վիթխարի... (Ննջում է, գլուխը ցած է քնկնում): Արջը... ես ե բռնում ե պախրին: (Թաքուլն արգեն ֆնած է):

Ա.Ն.Ն.Ա.—(Այդ ժամանակ սեղանին է դնում քանափամանը լեվ բուդրը, նստում է գրելու լեվ խոսում է) Ե, վորսի գնալը քո բանն է, բայց Գասպարից հեռացիր: Կեղտոտ մարդ ե և ողավաճառ:

Մ.Ա.Թ.Ա.—Ողավաճառ: Ի՞նչ է, խմելը պիտի վերջացնես: Մարդ չպիտի՞ ուրախանա: Ուրիշի գործերի լետելից ես ընկել, քոնեքը մոռացել ես: Մազերը տես ինչպես են խճճվել, իսկ ինքը նստել թուղթ ե խճճում:

Ա.Վ.Ո.—Ի՞նչ ես գրում:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Գրում եմ... Գասպարի արարքների մասին եմ գրում, թե ինչպես նա նպաստ է բաժանում, ինչպես արող ե քաշում, ինչպես մի զավոդ ե բացել: Թող միանգամից նրան գյուղից քշեն:

Ա.Վ.Ո.—Թող:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Վոչ: Ի՞նչ թողնել: Թողնելն ի՞նչ է:

Ա.Վ.Ո.—(Մոտենալով սեղանին): Դու եղպես կոոպերատիվի ե իմ մասին ել կգրես:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Կգրեմ, աչո, կգրեմ: Լավը կանես, լավդ կգրեմ, վատը կանես, վատդ կգրեմ:

Մ.Ա.Թ.Ա.—Ախ դու ջանի չիպան: Դու նրա կնի՞կն ես, թե ջանին կրակ:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Յե:

Ա.Վ.Ո.—Լոբը: Դեն գցել թուղթը:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Վոչ. դեն չեմ գցի:

Ա.Վ.Ո.—(Խլում է բուդրը, տոնում է ու շարժում անկյունը) Ե չես գրի: Շատ չերես առար:

Ա.Ն.Ն.Ա.—Կգրեմ, ամեն ինչ կգրեմ:

Ա.Վ.Ո.—Յեր մեջքդ կզաղեմ մտրակով, ես ժամանակ կպաղես գրելուց: Այ քեզ թանաքաման (Շարժում է):

Թ.Ա.Թ.ՈՒԼ.—(Կիսափուն) Ես ե բռնում ե պախրին: (Չարքնելով)

Վահ, ես ի՞նչ ե: (Տեղից ցատկում է) Ես ի՞նչ խաչատառ կու-թյուն ե (Չարմացած մնում է):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Նույն սարքը, ինչպես յեվ առաջին գործողութիւն մեջ:
Նստած են մի քանի աղջիկ յեվ տղա:

ԱՆՆԱ.—Կարգի պիտի բերենք մեր կոմսոմոլը: Կոմսոմոլը կա
գործը չկա:

ԲԵՆՈ.—Ի՞նչ գործ ես ուզում:

ԱՆՆԱ.—Հենց թեկուզ խրճիթ-ընթերցարան հիմնելու: Չե՞ վո՞ր
հավաքվելու տեղ չունենք: Գիրք ու լրագիր ցաք ու ցրի
մնացել են:

ԲԵՆՈ.—Լրագրերը: (Հանելով գրպանից քերթը) Կարող ենք
և կարդալ: (Բանում ու կարդում է) «Չե-Չե-Չեմ-Բեմ-
լենը խոսեց Բի-Բիրմինգհամում կայացած միտինգին»: Ու-
րեմն լավ ճանաչիր մերոնց: Հիմա նրանք Անգլիայումն են
միտինգներ են սարքում:

I ԱՂՋԻԿ.—Մարդու լեզուն չի դառնում... Չիմբելեն ի՞նչ ա-
նուն է:

ԱՆՆԱ.—Չեմբելենը անգլիացի չե, նրանց մինիստրը. նա բան-
վորների և գյուղացիների թշնամին է:

ԲԵՆՈ.—Ո՞վ գիտե, բան չի հասկացվում: Այ՛ Լենինը՝ մերն է
կալինինն էլ մեր մարդն է: (Դուռը բացվում է, ներս է
մտնում հրահանգիչը):

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Բարե ձեզ:

ԱՆՆԱ.—Բարե, բարե, Անտոն: Ես ի՞նչ եմ, չեմ լերևում:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Այո, վաղուց եմ, վոր չեմ չեկել: Այո, այո, շատ եմ
ցափում: (Չորս կողմը դիտելով). Մի կարևոր գործ ունեմ
ձեզ մոտ, ընկեր Աննա: Կարելի չե ասել մի հատուկ, ա-
ռանձին գործ:

I ԱՂՋԻԿ.—Յեթե խանգարում ենք, կարող ենք գնալ:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Այո, այնպիսի բան է, վոր կողմնակի մարդիկ
չլինեն:

II ԱՂՋԻԿ.—Գնանք, գնանք: Տեսնում եք, խանգարեցինք: Գը-
նանք աղջիկեր:

ԲԵՆՈ.—Գնանք, գնանք: Հլա մի թղթակից ասա, կարելի չե
զաղտնի հրահանգ կա: (Բոլորը գնում են անբավական ծիծա-
ղելով):

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ բան է խնդրեմ, նստեք սեղանի մոտ:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—(Նստում է, հանում է լրագիր): Այ, Մաճկալի
համարը. կարդացեք ձեր հոգվածը:

ԱՆՆԱ.—(Բորբոխով) Տպե՛լ են: Ինչպես ուրախ եմ. շատ շնոր-
հակալ եմ, վոր բերել եք:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Ե, չեմ վոր բոլորովին ուրախ չեմ, առանց ոչն
ել ուրախ չեմ: Չե՛լի սպասում, վոր դուք ինձ աղպես կպատ-
վելիք:

ԱՆՆԱ.—Ինչ աղպես, ընկ. Անտոն: Անտեղ ինչ վոր գրած է,
ճիշտն է գրած: Ապրանքը թացում են, հաշվեմատյանները
վերանորոգում են, հները վառել են, նորերը գրել: Չե՞ վոր
ձեռքից ել կարելի չե իմանալ, վոր մատյաններն ուրիշ ձեռ-
քով են գրված:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Հենց եղ եմ, վոր պախարակելի չե:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ, դուք կարծում եք եղ իմ սրտովն է: Այդպիսի կեղ-
տոտ գործ... Դեռ ամուսնուս ել մեջ են գցել: Բայց հիմա
չեմ նոր փաստեր ունեմ, միևնույնն եմ, չեմ կրանամ...

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Ախ, (Ցասկում է տեղից լեվ հուսահատ) Սատանան
տանի ձեզ ձեր մերկացումներով և գրությունով:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ, ի՞նչ: Յեա վոչինչ չեմ հասկանում:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—(Ջղպնացած լեվ ավելի վրդովվելով): Նա բան չի
հասկանում: Դուք բոլորին մատնել եք: Վոչ թե միայն ձե-
րոնց է հասնում: Դատախազը մեզ ել հարց ու փորձ արավ,
թե ի՞նչ եք տեսել, վորտեղ եք չեղել:

ԱՆՆԱ.—Ընկ. Անտոն, չե՞ վոր չեմ ձեր խորհրդով, դուք չե՛լիք
ասողը՝ նկարագրեցեք, մերկացրեք: Դուք չե՛լիք կոպերա-
տիվի բացերից խոսողը:

ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ.—Եղ արդեն ինձ ներեք. ճիշտն եմ ասում. հիմա-
րին ասին աղոթք արա, նա ճակատը քարերին տալով ջար-
դեց: Յեթե գրելիք արաղ քաշողներին, տերտերներին մասին,
եղ ուրիշ: Ի՞նչ կարիք կար կոպերատիվի մեջ խցկվել: Եղ
լուրջ գործ է, վոր իսկական գիտակցություն է պահանջում:

ԱՆՆԱ.—Իսկ չեթե անտեղ չարաշահություն կա...

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Կգրեցիք... Իսկ ամենից լավը կլինեի ինձ, մասնավորապես, գործը մի կերպ կարգի կընկներ: Հիմա աշխարհը ձայն տվեց: Ինձ լսեցեք, ընկ. Աննա, դուք ինձ լավ գիտեք, թե ինչպես լավ եմ վերաբերվում դեպի ձեզ, չի՞ կարելի տրգոք այդ մի կերպ ծածկել: Հենց ասել՝ սխալվել եմ, թյուրիմացություն ե:

ԱՆՆԱ.—Եդ ի՞նչպես: Յես ուղղակի չեմ հասկանում: Այնտեղ մերկացնելու դեռ շատ բան կա:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Ձեր գիտակցությունը տե՞ղն է: Ձեզ ասում են մարդավարի, վոր ամեն բան լավ կարգի բերել, իսկ դուք ելի ձերն եք պնդում, «նոր մերկացումներ եք անում»: Դրբանից մեզ ազատեք: Թողեք կոոպերատիվը, գրեցեք ուրիշ վորեն բանի մասին, իսկ յես կամացուկ քննություն կկատարեմ, ամեն ինչ կարգի կբերենք, ավազակներին կվճարենք, ձեր ել ամուսնուն վարչություն նախագահ կանենք:

ԱՆՆԱ.—(Շարժելով գլուխը) Եդ են չի...

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Ամուսնուդ չեք ուղղում, ցույց տվեք մի ուրիշին: Հենց դուք: Այն, այդ ամենալավը կլինի: Հիմա կանանց են առաջ քաշում... Դուք նախագահ... վորոշված ե: Ուրիշ ել ի՞նչ մերկացումներ: Հերիք ե: Վերջ տվեք: Ձեռք տվեք: (Մեկնում է ձեռքը):

ԱՆՆԱ.—Վնչ, ինձ համար ամոթ ե:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—(Ընդհատելով) Ի՞նչ կա ձեզ ամաչելու: Ոգուտ բերող տեղ ե:

ԱՆՆԱ.—(Շարժվելով տեղից) Դուք ինձ այնպես չհասկացաք: (Դժվարությամբ) Յես ձեր տեղն ամաչում եմ:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Այ, այ, այ: Այ թե ինչ: Ե, են ժամանակ դուք ձեզ մեղադրեք: Կգա քննիչը և դուք պատասխանատու կլինեք:

ԱՆՆԱ.—Դուք ինձ միք վախեցնի: Յես վախենալու բան չունեմ: Կպատմեմ քննիչին են բոլորը, ինչ վոր գիտեմ և մինչև անգամ ձեզ հետ ունեցած խոսակցություններս ել կավերացնեմ:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—(Վեր-վեր քաշելով) Դուք եդ ի՞նչ եք անում: Ե՞դ ինչու համար: Ե, եդ ուղղակի անմտություն ե: Դուք գիտեք, յես ինչպես եմ վերաբերվում դեպի ձեզ. իսկ չեթե յես խոսում եյի, խոսում եյի ընդհանուրի ոգտի համար:

(Դուռը բացվում է, մտնում է Ավոն յեղ դեռ շեմքից):

ԱՎՈ.—Ընդհանուրի ոգտին: Ուրիշների բախտն են վորոշում, բայց ինձ մոռացել են:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Մոմո, մոռացել են: Թյու: Բա... բարե ձեզ, ընկեր:

ԱՎՈ.—Սազը խողի ընկերը չի: Դու ի՞նչ ես քաշ գալիս այստեղ: Ի՞նչ բան ունես: (Մտնում է):

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—(Բարձրաձայնով տեղից) Յես... յես հրահանգիչն եմ... Կոոպերատիվի ստուգումն ե:

ԱՎՈ.—Կոոպերատիվի ստուգումն ե: Ինչո՞ւ յես այստեղ լերեացել: Ամբողջ փողոցը ինձ վրա ծիծաղեց: Յերկուսով լավ եք փակվել:

ԱՆՆԱ.—Թող, Ավիկ, փակվելու ինչ կա:

ԱՎՈ.—Լո՛ւի՛ր: Խայտառակեցիր դու ինձ: Խայտառակեցիր ամբողջ գյուղում: Աղջիկները ծաղրում են:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Նրանց միք լսի, միք: Յես ետեղ գործի, մի վատ գործի համար...

ԱՎՈ.—Տեսնում եմ գործը:

ՀՐԱՀԱՆԳԻԶ.—Մի խայտառակ գործ: Այ (Թափախաղաղով քերք) Բոլորը ձեր կոոպերատիվի, ձեր չարաշահությունների մասին ե:

ԱՎՈ.—Այ դու շան տղա, յես քեզ կապանեմ... (Վերցնում է հրացանը) շան պես կսատկացնեմ: (Հրահանգիչը պոռճեկը վերցրած, նշոցով դիմում է դեպի դուռը: Ավոն բարձրացնում է հրացանը):

ԱՆՆԱ.—(Բռնելով Ավոյին) Ավիկ, Ավիկ, ի՞նչ ես անում:

ԱՎՈ.—Կապանեմ: Ցավում ես սիրեկանիդ վրա:

ԱՆՆԱ.—(Հանկարծ դեմ է հրում Ավոյին, մտնում է տախտակով): Գնա, խփիր: Դուք բոլորդ ինձ ձանձրացրեք, այն աստիճան ձանձրացրեք, վոր գնամ կախվեմ...

ԱՎՈ.—Կապանեմ, միևնույն ե կապանեմ:

ԱՆՆԱ.—Ել ինչո՞ւ յես կանգնել: Նայիր, նապաստակի պես փողոցով փախչում ե, վայ թե յետևից չհասնես:

ԱՎՈ.—Դու դեռ ինձ վրա ծիծաղում ես... Այո, դու նրա վրա լաց կլինես:

ԱՆՆԱ.—Լաց կլինեմ: Նա ինձ բոլորից ատելին ե և ինչ ասավ նա... Ո՛ւֆ...

ԱՎՈ.—Ապա ի՞նչ ասավ, ի՞նչ: Նրա գլուխը կպոկեմ, գլուխը:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ ասավ: Նա չէլ են ասավ, ինչ վոր դու:

ԱՎՈ.—Յես ի՞նչ ասի: Ե, նա քո մամրդն է, մամրդը:

ԱՆՆԱ.—Հիմար ես դու, Ավո. (Նայում է վրան, գլուխը շարժելով)
Փոքրիկ մանուկ է կարծես: Ախր չես քեզ ինչ բանի համար
եմ սիրում:

ԱՎՈ.—Ե, սիրում եմ վոր:

ԱՆՆԱ.—Սիրում եմ: Կարելի չե ըստ սովորութեան: Ձե՞ վոր սի-
րելու բան չունես:

ԱՎՈ.—Իհարկե, քեզ լուսավորված մարդ է հարկավոր: Լրագրե-
րում բան է տպում: Իհարկե գեղջուկը, քո թայը չի:

ԱՆՆԱ.—Վոչ, Ավո, դու չես վատացել, այլ չես հասկացել եմ,
տեսնում եմ ինչ է կատարվում շուրջս: Ձե՞ վոր առաջ կույր
մկան նման ելին ապրում:

ՄԱՐԹԱ.—(Քնից զարթնում է) Մի սրան մտիկ: Աչքը բացվել է:
Հասկացող է դարձել իր հավատով: Են ինչ հրահանգիչն ել
սրան նախատում եր, ասելով, թե չես դեպի ձեզ սիրով եմ
վերաբերվում, իսկ դժեք... լրագրում: Ձե, խելոք հարս, քո
գրութունը բոլորին պատվից կզրկի: Այ թե ուր հասավ
մեր հարսը: Յեվ նրան, և մարդուն, և բոլորին թերթում
խայտառակեց, քեզ ամոթ չի մնացել:

ԱՎՈ.—Դու եզ ի՞նչ ես գրել լրագրում:

ԱՆՆԱ.—Ճշմարտութունը:

(Դուռը բացվում է, մեկնում են Բողոյը լեվ Գասպարը):

ԲՈԴՈՒ.—Այ դու սատկես քո ճշմարտութունովը:

ԳԱՍՊԱՐ.—Մի խանդակ ել չկա ես կնկա համար:

ԱՎՈ.—Ի՞նչ բան է: Ինչո՞ւ չեք հայհուում:

ԲՈԴՈՒ.—Ախպեր, ինչպե՞ս չհայհուես: Գիտե՞ս, վորտեղից է բըռ-
նեցրել, անիծվածը:

ԱՎՈ.—Լեզուդ քեզ քաշիր: Յես եմ նրա մարդը. բան ունե՞ս, ինձ
ասա, իսկ հայհուել չհամարձակվես: Յես ինքս կդատեմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Հիմար ես դու, Ավիկ, հիմար: Ել ի՞նչ կարող ես անել,
չերբ կնկադ եզ խայտառակութեանն ես հասցրել: Դեռ նրա
սիրելին ել նրանից ել լալիս է—ինչ անեմ, ինձ խայտառա-
կեց բոլորովին: Յես ել կնկա, չերխաաների տեր եմ, եզ Ան-
նայի պատճառով տեղից պիտի զրկվեմ: Այ քեզ բան, ցավ
ստեղծեցինք գլխներին:

ԱՆՆԱ.—Այ դուք հաստագլուխներ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ, Կերմը: Սիրտդ դադվեց: Քարը տեղը հասավ:

Քո սիրելին գլխի մագերն է պոկում, գործը ծածկել է ու-
ղում:

ԱՆՆԱ.—Յեվ դուք բոլորդ ավաղակներ եք:

ԱՎՈ.—Աննա, հերիք է հակաճառես: Քեզ չերես եմ տվել, աս-
տառ ել ես ուզում: Ե, ասում եմ հերիք է, հերիք:

ԱՆՆԱ.—Հերիք ես ինձ տանջեք: Յես առաջ ասում ելի, զգուշաց-
նում ելի, բայց հիմա պիտի անեմ:

ՄԱՐԹԱ.—Դու կնկան հասանելիք բանն արա: Յես ծերացել եմ,
չես ամեն բանի հասնեմ, իսկ սա գիրք կարդա:

ԲՈԴՈՒ.—Բավական է ջուր պնդացնեք: Մենք չեկել ենք մի
լուրջ գործի համար: Ե, դու, Գասպար, ինձնից ավելի լավ
կպատմես:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ կա վոր, կարող եմ: Գործը շատ պարզ է. Հրա-
հանգիչ Անտոնն ես ապուրը չեփեց քո եզ գրագետ Աննա-
յի հետ, իսկ հիմա ինքն ել ուրախ չի, չես ե մանում: Մեզ
մոտ ամեն ինչ կարգին, սարգին ե: Հիմա ալ, Ավիկ, բանը
քեզնից կանցնի, ասա, ի՞նչ անենք:

ԱՎՈ.—Ի՞նչպե՞ս թե ինձնից կանցնի: Յես չեմ հասկանում ինչն
ինչոց է:

ԳԱՍՊԱՐ.—Չհասկանալու ի՞նչ կա: Եզ գործը ծածկենք, ծած-
կադմբոց անենք մի կերպ: Դու ի՞նչ ես քեզ կոտրատում:
Քո պոչիցդ ել կբռնեն... Ձեա պրծնի: Դու ի՞նչ ես մտածում:
Ուզում է մեզ խեղդել տա, վոր ամեն ինչ իր ձեռքն առնի:
Դատարկ բան է, եզ չի անցնի, չե՞ վոր ապրանքը միասին
ենք տեղուց արել և մատչաններն ել քո գիտութեամբ ար-
տագրվեցին: Ձե, պոչ չես կարող փախցնել:

ԱՎՈ.—Դու չել վոր, քեռի Գասպար, հե՛մ տունն ես հարցնում:
Յես եզ չեմ հասկանում... Յես չեմ հրաժարվում, այո, միա-
սին ենք արել: Միայն թե ինչո՞ւ հին դարմանը քամուն
տալ: Կար, հիմա չել չկա:

ԲՈԴՈՒ.—Ինչպե՞ս թե կար: Ախ, կսպանելիր, ելի:

ԳԱՍՊԱՐ.—Յեվ չես չեմ հասկանում քեզ, Ավիկ: Գիտես կամ
չգիտես, թե ինչ է կատարվում քո տանը: Փայտ ես կարել,
ի՞նչ է: Հրացանի վոտն ել քաշել ելիր:

ԱՎՈ.—(Զարմացած նայում է հրացանին): Տեսնում ես, վերցրել
ելի, ափսոս վոր չարձակեցի: (Հրացանը դնում է անկյունը):

ԳԱՍՊԱՐ.—Այ, Ավիկ, քո գրագետը այդ բոլորը նկարագրել է
լրագում: Հրահանգիչը չեկավ վերստուգելու, բայց համա-

ձայնն եւ դործը ծածկագործոց անելուն. միայն քեզնից ու Ան-
նայից չերկուղ եւ կրում: Ահա, թե վոր դուք ցույց կտաք,
վոր եղ ամենը թշուրիմացութիւնն է... Լսելով դրած բանն եւ,
սխալված են... Եղ բոլորին վերջ կլինի:

ԱՎՈ.—Այ թե հնարը գտար, ել ասել չի լինի: Բո խելքով գոր-
ծին վերջ կլինի:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ուրիշ ել ի՞նչ կարող ենք ցույց տալ:

ԱՎՈ.—Հասկանում եք, թե ինչ եք, խոսում: Ի՞նչ ես կարծում,
յես ինձ պիտի գատապարտեմ:

ԲՈԴՈՂ.—Լավ, քո վատը դու չես ասի, բայց նա, քո կի՞նը:

ԱՎՈ.—Ե, նա ի՞նչ: Եղ հո հանաք, մասխարութիւնն չի, շատ
լուրջ գործ ե, ինչ վոր հրամայեմ, են ել կասի:

ԳԱՍՊԱՐ.—Կասկածելի չե... Քավոր կին Անո...

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ ես ասում... Քեզ կկանչեն քննիչի մոտ:

ԱՆՆԱ.—Ինչ վոր պետքն ե, են ել կասեմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ե, մի կողմ դիր հանաքը: Քավոր կին, առաջ ինչ-
պես լավ ելինք ապրում, հաշտ, ազնիվ, իրար հարգելով...
Ե, դու ասա: Ինձանից մի վերավորանք տեսած կամ եսքան
ժամանակ:

ԱՆՆԱ.—Վնչ, յես տեսած չկամ, բայց ուրիշները տեսել են:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ուրիշները... Դու ուրիշների համար ինչո՞ւ յես արե-
րում: Եղ բոլորը Շողերը, են քածն ե տարածել:

ԱՆՆԱ.—Շողերն այստեղ բոլորովին մեղք չունի, ե ամբողջ խո-
սակցութիւնն ել վոչինչ բան չարժի:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ինչպէս թե այդպես: Հիմա դու ե՞ն ասա, ի՞նչ ցույց-
մունք պիտի տաս կողպերատիվի առթիվ:

ԱՆՆԱ.—Քո ի՞նչ գործն ե: Դու իշխանութիւնն ես:

ԲՈԴՈՂ.—Ինձ ել այդպես ես պատասխանում: Յես ել իշխանու-
թիւնն չեմ: Ինձ ել չես ճանաչում: Իսկ դու գիտես եղ ի՞նչ
ե անվանվում: Հակահեղափոխութիւնն:

ԱՆՆԱ.—Քննիչը կգտնի, թե վորտեղ ե հակահեղափոխութիւնը:

ԳԱՍՊԱՐ.—(Բռնակցել խփելով սեղանին): Ախ, դու անիծված
կինարմատ, նա մեզ կխեղդի ջրում, կա, չկա կխեղդի: Հաս-
կացիր դու, Անո, մենք բոլորս բանտում կլինենք:

ԱՎՈ.—Հասկացա... Այ թե ինչ, Անո, հիմարութիւնն ես արել ե
հերիք ե: Յես բանտ նստելու հավաս չունեմ:

ԱՆՆԱ.—Յես ել հենց այդ եմ ասում, վաղուց եմ ասում: Յեւ

յեթե դու ինձ չլսես, բանտում կլինես անպատճառ: Հիմա
գնա, խոստովանիր ամեն բան, ամեն ինչ պատմիր այնպես,
ինչպես չեղածն ե: Քեզ վոչինչ ել չի լինի, ժողդատարանը
քեզ կների...

ԳԱՍՊԱՐ.—Բա մե՞նք...

ԲՈԴՈՂ.—Այ, թե ինչ ե ասում:

ԱՎՈ.—Դատարկ բանն ե: Յես չեմ ծախի ընկերներին ե դու չհա-
համարձակվես այդպես ասելու: (Ցատկելով դեպի Աննան)

Դու կանոնավոր ցուցմունք կտաս:

ԱՆՆԱ.—Հիմարացրել են քեզ, հիմարացրել բոլորովին, Ավիկ...

ԱՎՈ.—Լռի: (Բարձրացնում ե բռնակցել): Յես քեզ դարձի կրենեմ:

ԱՆՆԱ.—Ե, կովիլդ չեկե՞լ ե: Ամաչիւր: Չե՞ վոր լոթ տարի առանց
դրան ենք ապրել:

ԱՎՈ.—(Իրեն կողքում) Լռի դու: Հեռացիր, հեռացիր եղ մեղքից:

ԱՆՆԱ.—(Գնալով դեպի դուռ): Այն, լաջն ե գնամ, թե չե ես
ի՞նչ խալտառակ բան, ծեծկվել... Յեւ ինչո՞ւ համար: Դու
վոչինչ չես հասկանում... (Կանց առնելով շեմքին): Իսկ նրանք
հո ընկերներ չեն, այլ գող ավազակներ: Յես նրանց մերկ
ջրի չերեսը կհանեմ: (Դուռը վրա յե խփում):

ՄԱՐԹԱ.—(Մտնելով): Ե, վորդիս, ել դու նրա ամուսինը չես,
այլ նրա վոտքի տրեխը: Եղ վոտքեղ ե տեսնված, վոր կինը
մարդուն եղպես հակառակի: Են ել եսպիսի բարի մարդ-
կանց մոտ. վախենում ե, վոր մի լավ խրատ տա իր կնկան:
Մենակ արջավորս ե գնում, իսկ կինարմատից վախենում ե...

ԲՈԴՈՂ.—Կին կա, վոր արջից ել վատ ե:

ՄԱՐԹԱ.—Այ, հենց դրա համար ել պետք ե նրան մի լավ խրա-
տել... Ծեծել, ջարդել: Լավ կնիկը խնդրում ե, վոր մարդն
իրեն խրատի ե հետո ինքը նրա վոտն ե համբուրում, շնոր-
հակալ լինում: Աննան լավ կնիկ ե, բայց ճգից չեկել ե. այ,
թե ինչու պետք ե նրան մի լավ խրատել:

ԳԱՍՊԱՐ.—Սպանել նրան, եղ քածին...

(Դուռը բացվում ե, ներս ե վազում շնչապառ միլիցիաներ):

ՄԻԼԻՑԻՆ.—Բողոլին, քեռի Բողոլին...

ԲՈԴՈՂ.—Ի՞նչ կա...

ՄԻԼԻՑԻՆ.—Ավագ քնիչը չեկել ե, քեզ հարց ու փորձի չե կան-
չում: (Բոլորս մնում են ստուռ):

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՅԵՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջին գործողութեան նույն տարբեր ու կարգը, միայն անկյունում սեղանի գրքերով: Ավոն տխուր նստած է սեղանի մոտ: Մտնում են Բողոքը յեվ Գասպարը:

ԲՈՂՈՂ.— Բարե:

ԱՎՈ.— Բարե:

ԳԱՍՊԱՐ.— Ի՞նչ լավ բան կա:

ԱՎՈ.— Վոչինչ: Ծանուցագիր ստացանք:

ՅԵՐԿՈՒՍՈՎ.— Ստացանք, ինչպես չե՛ս Այո, եղ պատվին արժանացանք:

ԱՎՈ.— Յես յերկուսն եմ ստացել:

ԲՈՂՈՂ.— Յերկուսը... Եղ ինչո՞ւ համար:

ԱՎՈ.— Յերկուսը... Նստում եմ ու մտածում, ծառածում: Ուղղակի տակն ու վրա չեմ լինում: Մեկը հլա ինչ, իբրև մեղադրող լալի, իսկ մյուսն էլ, հլա աշխարհի բանը տես, կնոջս, իբրև վկայի: Բա ես լաված բան եմ, կնիկը մարդու դեմ վկայութիւն պիտի առ: Վճիռեղ կա եղպես որե՛նք:

ԲՈՂՈՂ.— Վոր կա եղպիսի որե՛նք, ի՞նչ կարող ես թնել: Սահմանել են:

ԳԱՍՊԱՐ.— Են ե վոր սահմանել են ե ով... Բեղպես հիմարները: Քանի անգամ եմ չես ձեզ տեսել, վոր կոմունից քան դուրս չի գա, իսկ դուք խորհուրդներ, հա խորհուրդներ... Խորհրդապետ:

ԲՈՂՈՂ.— Խորհուրդների դեմ բան չառեց: Մեր իշխանութիւնն է ե շատ ել լավ ե, յեթե չլինէր յերեք տակ անկեղծ կինարմատը: Որինակի համար մեր կոմսոմոլիստները: Դեռ հլա առաջ Ամերիկայից ելին խոսում կամ տեղաբնակի վրա ելին հաշում, իսկ հիմա դադար չեն տալիս, ամեն բա՛լի մեջ քիթ են խցկում ե քո Անտն ել միշտ նորանց լսում ե:

ԳԱՍՊԱՐ.— Եղ ասենք վոր ճիշտ ե: Տղերքը օստտիկ յերես են առել, շատ ջրեկել են: Անցյալ շաբաթ չես մի նոր ապարատ սարքեցի, քոնը նրա դեմ խաղալիք ե... Շան լակոտները հոտն առել ելին, յեկան խուզարկեցին, տարան, դեռ վրաս ել ծիծաղում են: Դենք, ասում են, ակումբի մեջ ե թեյ յեփենք... Ե, դրանց, եղ պոչատ ալապստրակներ ի՞նչ բանն ե զավոդ բանեցնելը: Մերը, են ել վոնց ե աշխատում: (Հանում ե յեկու թիւ յեվ դնում սեղանին:) Յերկուսնգամ մաքրված ե:

ԱՎՈ.— Հոգի ուրախացնելու համար: Ախ, Բողոք, շիտակ ընկեր ես: (Բերում ե բաժակներ, կտում ե հացը, ածում ե) Խմենք մեր դարդից: (Խմում են):

ԳԱՍՊԱՐ.— Ո՛խ, ի՞նչ լավ խում ունի: Պետականից չես չի մնում: Ածիր մեկ ել:

ԱՎՈ.— Ել ի՞նչ ե պետք: Դատարկվիր, չաշկա, պտտվիր, բաշկա: (Խմում են հա խմում, ամենից շատ խմողը Ավոն ե):

ԲՈՂՈՂ.— Ես բոլորը դատարկ բան ե: Դուք ասեք ի՞նչ անենք: Ձե՛ վոր եղուց գնալու յենք:

ԱՎՈ.— Գնալու յենք...

ԲՈՂՈՂ.— Ել չես չենք գա: Մեզ կնստեցնեն:

ԳԱՍՊԱՐ.— Այո, պրծնիլ չկա ե եղ բոլորը քո քածի յերեսից:

ԱՎՈ.— Կարծում ես, վոր իմ սրտով ե: Մարդ ել կնկա յերեսից բանտ նստի: Խաչառակութիւնն ե: Այ, նստած մտածում եմ, մտածում, յեղ չեմ գտնում: Ուրիշ ժամանակ լինել, թվում ե, թե չես նրան կտոր-կտոր կանելի յիսկ հիմա, ասես քորացել մնացել եմ: Կնիկը վկայի, մարդը բանտ նստի: Այ, հայ... Թիցն: Ախր չես ինչո՞ւ սովանացա:

ԳԱՍՊԱՐ.— Ախ, Ավիկ, բանն են չի, վոր Կնիկը ալանդակ ե, ալ յեղքն ե ալանդակ: Ձեռ լսում, չե՛ վոր ասում ելինք ճիշդի: Ծեծ չի հասկանում, սպանիր: Եղ մի շատ հասարակ բան ե: Թեեկ կինարմատը ցատկոտան ե կատվի պես, բաց նրա գլխից մարդու բուռնցքն անպակաս պիտի լինի, ինարկե, յեթե մարդը մարդ լինի ե վոչ փախա: Ծեծելով նրան ճիւղքի պիտի բերես: Յեթե դու նրան մեր ասածի պես ձմեռ վանից ձեռք առնելիր, մինչեւ դարուն հասնելը սատկած կլինել: Սատկողի ճամբեն չես բռնի, փեղից չես քաշի:

ԱՎՈ.— Հիմա յեկ եղ ճամբեն բաց ե...

ԲՈՂՈՂ.— Մի փորձիր: Դու հիմա չես համարձակվի նրա վրա ձեռք բարձրացնել:

Ա.Վ.Ռ.—Այն ել չես:

ԲՈՂՈՂ.—Այո, դու: Ավելի շուտ նա քեզ կծեծի և դու ծպտուն չես կարող հանել:

Ա.Վ.Ռ.—(Կոնձելով բաժակը): Հիմա չես քո քիթ ու մոռութիւն ել կջարդեմ, ուր մնաց նրա:

ԲՈՂՈՂ.—Իմ քիթ ու մոռութիւն ջարդելու համար նա դեռ կարող է քեզ գովել, բաց նրանք չես համարձակվի:

Ա.Վ.Ռ.—Կհամարձակվեմ... Կհամարձակվեմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Վիճելուն վերջ տվեք: Գործը շատ է լուրջ: Յեթե Ան-
նան դատարան գա, պարզ է, վոր չերեքիս ել բանտ կտա-
նեն: Յեթե նրան մեջտեղից վերացնենք, ալի ժամանակ,
թվում է, վոր մի կերպ կպրծնենք: Մեզ մեղադրող չենք ու-
նենա: Նրան մեջտեղից վերցնելը բոլորի համար խրատ կլի-
նի, պոչերն իրենց կբաշեն, թե չե շատ առաջ գնացին: Այ-
քեզ եմ ասում, Ավիկ, ինձ լավ լսիր, միկնուշն է, դուր
բան է: Աննան քո կիներ չի, քո կիներ, ալ քեզ թշնամի չե,
թշնամուց ել վատ. քեզ բանտ է նստեցնում և դու նրա գլու-
խը պիտի աղես, հաշիվը վերջացնես: (Յաճճ ձայնով): Միայն
խելացի կերպով և շտապ և ալ, կապես, հիմա նա իսկուշի
կգա. հետը վեճի բռնվիր, հետո վեճը կովի փոխիր և փաշ-
տով գլխին, և ամեն ինչ վերջացած է: Կասես ընտանեկան
վեճ եր, խփեցի, մեռաւ: Մենք վկաները չենք: Կասենք մեզ
մոտ կոխվը ծագեց, կինն ուզում էր դանակով խփել: Գա-
լիս է: (Ավիկ լռել է): Չլինի՞ վախեցար:

ԲՈՂՈՂ.—Ավիկ Ավոն հավ է դարձել: Ել ի՞նչ տարակուսանքի մեջ
ես... Մենք ել թղթին ձեռք կդնենք... չենք թողնի կոր-
չես...

Ա.Վ.Ռ.—Ափսոսում եմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Բա դու ափսոս չի՞ս: Մենք ափսոս չենք: Արի բանտ
նստի, ունեցածդ ել գրավեն:

Ա.Վ.Ռ.—Կարծում ես...

ԳԱՍՊԱՐ.—Իհարկե: Յերկու ջուխտ լծկան է ձեռք բերել և կար-
ծում է չեն խի: Հենց կարմիր չեզից կսկսեն:

Ա.Վ.Ռ.—(Խփում է բռունցքով): Վոչ, սուտ ես խոսում, կարմիր
ձեռք չեն տա: Կապանեմ... Վոչ, չեմ տա:

ԲՈՂՈՂ.—Ինչպես չե: Չէ՞ վոր նրան ալս գարնանը գնեցիր: Կար-
ծում ես, Շողերը չգիտի, թե ի՞նչ փողով ես առել: Նրա ա-
ռաջին գործը եղ կլինի ասելը:

Ա.Վ.Ռ.—(Բղավելով): Չի համարձակվի, չես նրա բուկը կբռնեմ: Յեռ
կարմրիս ձեռքից հանողը չեմ:

ԳԱՍՊԱՐ.—Կխլեն, կխլեն:

Ա.Վ.Ռ.—Թույլ չեմ տա: Կապանեմ ու ձեռքից չեմ տա: (Դուրս բաց-
վում է, մտնում է Աննան, ալի սակով նայում է խմորներին,
գալիս է սեղանի մոտ, քրքերը դնում ու նստում է):

Ա.Վ.Ռ.—(Շատ կամացով): Թույլ չեմ տա:

ԲՈՂՈՂ.—(Շուտով): Վախեցաւ...

ԳԱՍՊԱՐ.—(Շուտով): Այ դու կնիկ, չեղ կովը քեզ կթողնեն...

Ա.Վ.Ռ.—(Թափառաւում է ձեռքը նրանց վրա, վերցնում է ծանուցա-
գիրք լիվ գնում է դեպի կինը: Տալով ծանուցագիրք): Թույլ
տվեք ներկայացնել:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ բան է:

Ա.Վ.Ռ.—Ծանուցագիր է: Դատարան են կանչում ձեր ամուսնուն
դատելու:

ԱՆՆԱ.—Արդեն գիտեմ...

Ա.Վ.Ռ.—Յեզ շատ գոհ եք: Հասցեք ձեր ուղածին:

ԱՆՆԱ.—(Շարժելով ձեռք): Ի՞նչ հասնել, չեթե մի գիտենալի
ինչպես սիրտս ուտում է վիշտը:

Ա.Վ.Ռ.—Սիրտդ ուտում է վիշտը, ցավդ տալիս է, ինչպես չե:

ԱՆՆԱ.—Այո, վիշտը սիրտս կերավ, կերավ: Երեսկ թե անգրա-
գետ լինելի, բան չգրելի... Կույրերը բախտավոր են, քան
թե աչք ունեցողները: Գրագետ լինելով հասկացա արդա-
րութունը, ամեն բանից վեր սիրեցի նրան և չեմ կարո-
ղանում նրանից ձեռք քաշել:

Ա.Վ.Ռ.—Հիմա գիտե՞ս ինչ, Անն, չեկ եղ բոլորը թող:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչ... Կույրի պես աչքերս խփեմ և ինձ խաբեմ: Վոչ,
եղ արդեն ուշ է, սկսել եմ, ել չեմ չեմ կանգնի: Կհաղթեմ,
տակից դուրս կգամ, վշտին ել կհաղթեմ: (Մտնում է մյուս
սեղանին): Ամենին կհաղթեմ: Մի հարցնող լինի, ինչո՞ւ չեք
չեկել: Են ել արագով: Լակելու, Ավոյին հարեցնելու:
(Բողոք ու Գասպարը սեղանից վեր են կենում): Կորեք ալս-
տեղից, Ղամշկուտից ձեզ կավիւն, դուրս կլցնեմ, իզ ու թո-
գերդ կկարեմ, ագահ, անկուշտ ագռափներ:

ԲՈՂՈՂ.—Քեզ ավելի շուտ կավենք:

ԳԱՍՊԱՐ.—(Ավային): Ավո, դու չի՞ս ես տան տերը: Մենք քեզ
մոտ ենք չեկել, մեզ այստեղից վաճառում են:

Ա.Վ.Ռ.—(Աննային): Դու եղ ի՞նչ շատ...

ՄԱՆԱ.—Կամ չես, կամ նրանք:

ԳԱՍՊԱՐ.—Հո մենք կնիկ չենք, վոր թելիկ մանենք, կով կթենք:
Ա.Վ.Ո.—Լուր: (Դեպի կինը): Իսկ դու քեզ մի մոռանա: Յես քե
տուն եմ բերել առանց ոճիտի, ուզեցամ և դուրս կանե
դու իմ գլխի տերը չես, հերիք ե եսքան համբերեցի: Խրա
կտամ քեզ: (Պատահական է նա վրայի կոճակն ինչ նստի
նում է):

ԲՈՂՈՂ.—Տուր, տուր դրան: (Հարձակվում է, ինչ Ավոյի հետ ձեռն
են Աննային: Գասպարը վերցնում է հացի դանակը ինչ խա
ն Աննային, վորն ընկնում է գետին):

ԲՈՂՈՂ.—(Վերցնում է փայտի կտորը վառարանի մոտից, ցալիս
Ավոյի ձեռքը ինչ ասում է) Խփիր, տուր գլխին:

Ա.Վ.Ո.—(Խլում է փայտի կտորը, ուզում է խփել ինչ նույն դիրք
գարնացած ասում է): Արդեն... Մտիկ, արդեն: (Դեն է գցում
փայտի կտորը ինչ ձուկն է չոփում): Ես ի՞նչ բան ե... Արդեն
ես ինչպե՞ս չեղավ: (Փորձում է ձեռքերով): Այո, արդեն ե...
Յե՛վ չի չնչում... Սպանեցինք: (Բարձրացնելով ձեռքը): Մա
նեք արդեն սովել ես...

ԳԱՍՊԱՐ.—Դեռ ելի՞ արդեն չլինի, դանակով խփեց, բա արդեն...
Ա.Վ.Ո.—Դանակով: Ո՞վ դանակով:

ԳԱՍՊԱՐ.—Դեռ հարցնում ել ե: Ամբողջ կուրծքը արյան մեջ ե
դեռ հարցնում ե՞ ով:

Ա.Վ.Ո.—Են խաչը վկա՞ չես չեմ: Ձեռքիս դանակ չի չեղել: Դանակ
չեմ վերցրել:

ԲՈՂՈՂ.—Թող: Բանը բանից անցել ե. հիմա պետք ե մտածենք
ինչ անենք, վոր ծայրը կորչի, չեթե վոչ, մեզ ել՝ վկաների՞
կհասնի:

Ա.Վ.Ո.—Սպանեցինք, ալո, սպանեցինք:

ԳԱՍՊԱՐ.—Ել խոսելու, դատելու տեղը չի. ինչպես վճռել ենք
ենպես ել ցուցմունք կտանք: Վե՛ճը ծագեց, դու խփեցի՞ր
նա, Աննան դանակը վերցրեց, դու ուզեցիր խլել և դանակը
նրան կտավ: Գործը շատ պարզ ե:

Ա.Վ.Ո.—Եդ չե՞ս խփեցի: Յես դանակ չեմ բռնել... Վոչ... Դու, դո՞
խփեցիր:

ԳԱՍՊԱՐ.—Յե՛ս... Ինչո՞ւ չես ինձ խոսնում եղպես դործի մեջ
Առաջ, առաջ ձեռք մեջ վե՛ճ ծագեց, բանը կովի հասավ, դո՞
խփեցիր, եդ վոչինչ, դրա համար վոչինչ չի լինի, իսկ չերկ
բորդի համար, ալ գուզնախագահը, նա տեսավ, վոր դո՞
դանակը ճիտեցիր և հետո չի փախտի կտորը վերցրել:

ԲՈՂՈՂ.—Ժիշտ ե... Յես տեսա, չես վկա չեմ...

ԳԱՍՊԱՐ.—Ինչ լավ, վոր եղպես ե: Ինչո՞ւ չեք ուրիշին գործի
մեջ խոսնում: Ձե՞ վոր ինձ ել, Բողոյին ել մարդասպանի
տեղ կգնեն և թղթակցուհու համար կկախեն, իսկ քեզ ի՞նչ
կա: Բողոյովին ուրիշ բան ե: Վորովհետեւ դու ամուսին ես,
լիակատար իրավունք ունիս կնկանդ խրատելու. ե, ինչ ա
նենք, կովի ժամանակ փորձանք ե, չեղել ե: Եղպես ել դա
տարանում քեզ կարգարացնես: Մենք հիմա քեզ ձեռք հա
մար կբանտարկենք:

ԲՈՂՈՂ.—Կբանտարկենք սառցատանը, իհարկե, որենքին ցույց
տալու համար, իսկ դատարանը գործը կքննի և քեզ կա
զատի:

Ա.Վ.Ո.—Այդ ինչպե՞ս ինձ կբռնենք և բանտ կուղարկենք: Յես
դրան համաձայն չեմ: Յես համաձայնությունս չեմ տալիս:
(Շփոթված չորս կողմն է նայում): Ախր ես ի՞նչ չեղավ: Ան
տառ տանենք, ինչ անենք:

ԳԱՍՊԱՐ.—Միևնույն բանն ե, կբացվի, ափսիս վատ կլինի, իսկ
այստեղ կովի մեջ ե պատահել, խանդից, մենք վկա չենք:

Դու մի տարակուսովի, ինչպես պետք ե, մենք ցույց կտանք:
ԲՈՂՈՂ.—Ել ի՞նչ ես պոչդ թափ տալիս: Բողոյն ել գիտեն, վոր
դուք իրար հետ լավ չեցիք ապրում: Պետք ե մարդ կան
չենք, ուրիշ վոչինչ:

Ա.Վ.Ո.—(Իրեն կորցրած) Աստուծոց վախեցեք, ինքներդ սպանեցիք:
ինձ վրա չեք գցում: Դուք մկրտված հայ-քրիստոնյա չե՞ք:

ԳԱՍՊԱՐ.—Այո, ափազան ենք մտել, լավ հայ-քրիստոնյա չենք...
(Մարքան լաց լինելով վազում է դեպի դուռը ինչ ուզում է
իրեն դուռ գցի):

ԳԱՍՊԱՐ.—(Բռնելով Մարքային) Կանգնիր, քավթառ, հուր ես
գնում...

ՄԱՐԹԱ.—(Ուզում է պոչ գալ ու նշում է): Ախ, դուք հոգեկո
րանքներ, անիծվածներ: Յես բողոքը տեսա, բողոքը լսեցի:
Տեսա, թե ինչպես դանակը ճիտեց: Մի վախենար, վորդիս,
չես քո վկան եմ:

ԲՈՂՈՂ.—Ախ դու անիծված ջաղու:

ԳԱՍՊԱՐ.—Թող, մի ուշուց տա: Եդ լավ ե, վոր Մարթա դու
տեսար ամեն ինչ:

ՄԱՐԹԱ.—Թե վոր լավ ե, դե ինձ բաց թող:

ԳԱՍՊԱՐ.—Սպասիր. Ավոյից դու լավ կհասկանաս:

ՄԱՐԹԱ.— Գլուխս մի չեղի, մի չեղի. ոճն ել ինձ չի խաբի: Կա ժամանակ, վոր կինարմատը հիմար եր, իսկ հիմա եղպիսի չես գտնի:

ԳԱՍՊԱՐ.— Դեհ դու լսիր:

ՄԱՐԹԱ.— Ախր թնչ լսեմ...

ԳԱՍՊԱՐ.— Այ թե ինչ: Դու չեղրորդ վկան կլինես. ցույց կտաս վոր նա, Աննան կռիվ գցեց:

ՄԱՐԹԱ.— Աննան կռիվ գցեց. ե, ո՞վ ե քեզ հավատացողը: Դու վորդիս, սրանց մի լսիր, քեզ կխորտակեն, քեզ կխորտակեն: Արաղը ո՞վ բերեց: Յես տեսա, լսեցի, ինչպես քեզ խմցրին, զլուխդ չեղեցին, քեզ խաբեցին: Դատարանը մեզ զավորն ու արդարը կջոկի:

ԳԱՍՊԱՐ.— Դատարանը: Յես քեզ դատարան ցույց կտամ: (Բընում է պառավի բկից) Խեղդեր դրան, խեղդիր, Բողոյ, ո՞ր ներ: (Բողոյն ոգնուրյան է հասնում: Ավոն անշարժ կանգնած է):

ՄԱՐԹԱ.— (Պատկանկելով) Ախ, դուք... խեղդե՞լ եք ուզում հոգեպաններ, մարդասպաններ: Վորդակ, վորդակ: Կոնջ սպանեցին, մորդ սպանում են: Ոյ, ոյ, ոյ:

ԱՎՈ.— (Դատարին) Բաց թող, կորիր:

ԳԱՍՊԱՐ.— Լսիր, զգնում:

ԱՎՈ.— Դու լսիր, մարդասպան: (Վազում է հրացանին յեվ ֆաշում է ծիծիկը): Բաց թող պառավին: Քաշվիր, թե չե կը խփեմ: (Բողոյն ու Դատարը վազում են դեպի դուռը՝ գոռալով): Սպանեց, սպանեց: (Դսից նրանք կանչում են) Սպանեց, սպանեց, հասեք, հասեք:

ԱՎՈ.— (Շփոթված նայում է) Սպանեցին... ես թնչ բան չեղավ. Դանակով ծակեցին...

ՄԱՐԹԱ.— Փորձանք եր, չեկավ: Դուները բաց արա, բաց, չոքի՛ր և մեղքդ քավիր...

ԱՎՈ.— (Հրացանը վեր է դնում, չոփում է դիակի մոտ) Յես չեյի ուզում: Մտքիցս չեք անցնում, ես խաչը վկա, չես սպանել լու մտադիր չեյի... չես չարացած եմ չեղել, ո, սպանել: Ինչ սարսափելի բան: Ձե՞ վոր սիրում եյի... (Փողոցից լրսվում է աղմուկ, աղաղակ):

ՄԱՐԹԱ.— Մի վախի, վորդիս: Զղջս, մեղքդ քավի, իսկ չես բոլորը կպատմեմ... (Ներս են մտնում մի ֆանի պատանիներ, նրանց հետ յեվ Բողոյը՝ գլու դնախաղանք):

ԲՈՂՈՂ.— Կապիր, կապիր մարդասպանին:

I ՊԱՏԱՆԻ.— Սպասիր: Մի նայենք նրան, գուցե շնչասպառ ե չեղել... ջուր տվեք: (Թեփում է յեվ սնդուկ): Վոչ, չի շնչում:

II ՊԱՏ.— Ել վորտեղ... Դանակը սրտի տակն է գարկած: (Դեպի Ավոն) Ախ, գարշելի, սպիրտի հոտն ինչպես փչում ե, առես միկիտան լինի: (Նկ ժամանակ ներս են լցվում գեղջուկ-գեղջուկներ, բոլոր բացականչելով ախ եմ ֆաշում): Սպանել ե: Ախ եզ գայլը: Հեշտ բան է դանակով: Արյուն, արյուն: ԱՎՈ.— (Ծնկալով) Ներեցեք, ի սեր աստծո, մեղավոր եմ... մեղավոր...

I ՊԱՏ.— Տեսնում ես, աստվածապաշտ դարձավ... դուք բոլորդ եղպես շան վորդիք եք:

II ՊԱՏ.— Ինչո՞ւ համար սպանեցիր: Ինչո՞ւ խորտակեցիր եղպիսի լավ մարդուն:

ԱՎՈ.— Մեղավոր եմ... Թույլ տվի... Յես չեյի սպանում:

I ՊԱՏ.— Ինքն իրեն սպանեց: Ինքն իրեն մորթեց (Բռնելով ու ձիւրից) Վեր կաց: Ձեռքերը չիտեից կապեցեք (Ավոն վերկացավ):

ՄԱՐԹԱ.— (Առաջ գալով) Վոչ, սպասիր, ինձ լսիր... բանն ինչպես չեղավ... Դասպարն սպանեց նրան:

ԲՈՂՈՂ.— Ինչ ե ասում... Կապիր մարդասպանին. չես իշխանությունն եմ և հրամայում եմ, կապիր նրան, ել ուրիշ վոր չինչ:

ՄԱՐԹԱ.— Վոչ, բարի մարդիկ, դուք ինձ լսեցեք, չես պառկած եյի, ամեն ինչ լսեցի: Գասպարը և Բողոյը չեկան, արաղ բերին և Ավիկին գլխից հանեցին: Ասում եյին՝ դու միայն կռիվ սարքիր և մեզ մի խանդարիր: Հենց վոր Աննան ներս մտավ, նրանք հարձակվեցին վրան: Ավիկի ձեռքին վոչ մի բան չկար: Գասպարը դանակով, իսկ Բողոյը փայտի կոտորով:

ԲՈՂՈՂ.— Ստո՛ւմ ես, չես չեյի խփում:

ՄԱՐԹԱ.— Ինչպե՞ս թե չեյի խփում...

ԲՈՂՈՂ.— Փայտ վերցնելը՝ վերցրի, բաց չխփեցի:

I ՊԱՏ.— Այ թե ինչ...

II ՊԱՏ.— Նա սրանց բկումը ձկան փուշ եր դարձել: Իսկ ո՞ւր ե Գասպարը:

I ՊԱՏ.— Քաշ տվեք նրան աչտակ:

ԲՈՂՈՒ.—Եղ ի՞նչ որենքով. Գասպարը դործի հետ կապ չունի Յես եմ իշխանութիւնը...

II ՊԱՏ.—(Բռնելով Բողոյի կրծքից) Յես քեզ իշխանութիւն ցուց կտամ: Խոստովանիր, մարդասպան... Քաշ տվեք Գասպարին...

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐ.—Ել ի՞նչ եք նայում... Բռնեցեք (Դուրս են վազում):

ԲՈՂՈՒ.—(Նրանց յետևելով) Դուք ռւմ եք բռնում, յես եմ գլուղ նախագահը:

ԱՄԲՈՒԻ ՄԻՋԻՑ.—Կուլակ, թաւանչի: Դրան պինդ բռնիր (Մի քանիսն բռնում են Բողոյին):

I ԱՂՋԻԿ.—Նրանք... Անպայման նրանք սպանեցին Անդրին:

II ԱՂՋ.—Եղպիսի մարդուն սպանել: Մեր Ղամշկոտում իր գլուղ դարձած որից այսպիսի կին չեղել: (Դեպի Ավոն) Եղպիսի կինը քեզ համար պարծանք էր, բայց դու նրա պատիվը չիմացար... տվիր սպանեցիր...

ՇՈՂԵՐ.—(Նետս վազելով) Այ՛ ձեզ մատաղ, ես ի՞նչ բան ե... սպասեմ եմ... սպանել: Եյ դու, Ավո, կատաղեցիր... Ինչո՞ւ դու նրան... Եղ կաքավին, մեր պաշտպանին... և ինչպես ձեռքդ նրա վրա բարձրացավ:

ՄԱՐԹԱ.—Սպանողը նա չի, Գասպարն է... ուղում էր ինձ ել սպանել: Յես դեպի դուռը վոր վազեցի իմաց տամ հարեաններին, Գասպարը և եղ Բողոյը բռնեցին ինձ և են ե խեղդում էլին. յեթե Ավոն զոռով նրանց ձեռքից չառներ ինձ... Հրացանով պաշտպանեց...

ՄԻ ՌԻՐԻՇ ՊԱՌԱՎ.—Տեսնում ես, ախ դուք հոգեւոյաններ... և քեզ...

ՇՈՂԵՐ.—Ախ, դուք բոլորդ սատկելիք, միայն թե նա սաղ մնար: Ախ, ինչ խելոք խելացին եր...

ՁԱՅՆԵՐ ՓՈՂՈՑԻՑ.—Բռնել են, Գասպարին բռնել են:

ԱՄԲՈՒԻՑ.—Բերում են, բերում են: Տեսեք ինչ համառն է...

III ՊԱՏԱՆ.—Դեպի բոստաններն եր ճղում... Հազիվ յետևից հասն...

I ՊԱՏԱՆ.—Ընկա՞ր... Արաղի տկճոր...

ԳԱՍՊԱՐ.—Ի՞նչ ընկա... Ավոն կնկան մորթի, բռնվողը Գասպարը լինի՞ր... Յես ետեղ ի՞նչ եմ...

III ՊԱՏ.—Վոր ինչ չես, բա ինչո՞ւ փախար:

ԳԱՍՊԱՐ.—Վախեցա փախա... արլուն տեսա և վախեցա:

II ՊԱՏ.—Արլուն տեսար, վախեցա՞ր, այ վախկոտ: Իբրեւ թե եղ արլուն թախողը դու չես... Առաջ արի, առաջ, ի՞նչ ես կախ ընկել... (ձղոնում է նրա շապիկը) սրան մեր ձեռքով դատաստան: Զարդեք սրան...

ԱՄԲՈՒ.—(Ուռաջ շարժվելով) Սպանե՛ք, սպանե՛ք:

I ՊԱՏ.—Եղ ի՞նչ եք ասում... Սպասեցե՛ք... Եղպես բան չանեք... Մեր ձեռքով դատաստան անել չի կարելի... Խորհրդային իշխանութիւն որենքով պիտի դատել: Մեղավորին որենքը կպատժի...

ՀԱՄՈ.—(Նետս բնկնելով) Սպանեցին... Ախ դուք անիծված կուլակներ... Նա սրանց բկին ձկան մեծ փուշ եր դարձել... գլուխը կերան...

ՇՈՂԵՐ.—Անո, Անո, առանց քեզ մենք ինչպե՞ս պիտի ապրենք: Դու մեզ ռւմ հուշտով թողիր ու գնացիր...

ՀԱՄՈ.—Ձայնդ մի բարձրացնի. նրան սպանեցին, իսկ աշխատանքը չեն սպանի: Մենք սարի պես կանգնած ենք չքավորութիւնին կոնակը:

II ՊԱՏ.—Ճիշտ է... Բայց եղպիսիներին պատառոտենք, վոչընչացնենք...

ԱՎՈ.—Ավելի լա՞ն և ինձ սպանեք, յես կթեթեանամ... Ինձ սպանեցե՛ք... Ինձ, ինձ...

ՀԱՄՈ.—Սպասիր: Մեր ձեռքով ինքնադատաստան անելը չի թույլ տրվում... Դրա համար պրոլետարական դատաստան կա: Եսպես գործի համար խնայել չկա, խիստ պատժում են: Մարմնի մոտից հեռացիր: Ձեռք չտալ մինչև քննիչի գալը, իսկ եղ բոլորին կապեք և վրաները պահպան դրեք: Տեսնում եք ինչ արին... Մեր զառած ճրագը մարեցին: Սակայն սպասիր... Մենք հազար ու բյուր ճրագներ ենք վառում... Հանգցնել չի լինի...

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871

ԳԻՆԸ 30 ԿՈՊ.

9

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0312439

9981